

● Bálint Sándor könyve

A szegedi nép

A legszegedibb szegedi, Bálint Sándor hagyatékának kincsestarisznyájából szép ajándékot tett karácsonyi asztalunkra a Fekete Sas Kiadó: megjelentette *A szegedi nép* című munkáját.

A szegedi nemzetet bemutató kötetben a fantasztikusan gazdag néprajzi tudásanyagot összegyűjtő, rendszerező, elemző etnográfus professzor saját kutatásaira támaszkodva, tömören, a népszerűsítés stílusjegyeivel szól a szegedi táj népeletéről, hagyományairól. Ahogy írja Bálint Sándor: „E könyvben nem az érdekességeket, furcsaságokat, hanem a népeletnek, mint az emberlét kötöttebb, archaikusabb tükröződésének szegedi sajátosságait és változatait iparkodtam megörökíteni, amint ezeket a történelmi sors, társadalmi fejlődés, gazdasági környezet és munka kiformalta.”

Szeged legjobb ismerője „szűkre kényszerült előadását” (ahogyan maga aposztrofálja a könyve anyagát) történelmi, településtörténeti áttekintéssel kezd, majd sorra veszi a víziélet, a jószágtartás, pásztorélet, a mezőgazdaság, a táplálkozás, a viselet, a ház, otthon jellemzőit, változásait. A könyv legélvezetesebb két utolsó fejezetében pedig a népnyelvről, a népköltészetéről, a hiedelemvilágról és a népszokásokról szól. Olyan átfogó néprajzi képet rajzolva, amilyenre csak Bálint Sándor képes, ízes nyelvezettel, sajátos stílussal magával ragadva az olvasót, bizonyítva ugyanúgy, mint egykori egyetemi tanítványait, kik előadásain még a legnagyobb bölcsészkar tanterem lépcsőit is megtöltöttük.

Minden szegediről minden szegedihez szól ez a kis könyv, élményt adóan közvetítve olyan tudásanyagot, amit kötelességünk ismerni, s örökíteni. Hogy tudjuk, és gyermekeink, unokáink is tudják majd, miért volt a táj lelke Szeged, kik ették a végzésekalcot, miért ragaszkodtak a harmatnevelte bűjti táplálkozáshoz, milyen volt a polgári bormérés, miért hordottak az alsóvárosiak sötétkék, a felsővárosiak meg búzavirág színű posztórúhát, milyen volt az asszonyorsós szegedi jelképe, a konty, a szegedi népnyelv szerint ki hált a kalap alatt, hogyan muzsikált a magyarbanda, miért lövöldöztek a karácsonyi vacsora előtt.

Az először majd harminc évvel ezelőtt nyomdát-festéket látott munka változatlan szövegét a szerző hagyatékából és a Móra Ferenc Múzeum anyagából válogatott új képekkel egészítette ki a szerkesztő, a Szegedről elszármazott Székely Sz. Magdolna. A kötet kiadását a Magyar Könyv Alapítvány mellett a MOL Rt. Szeged támogatta. (Fekete Sas Kiadó, Budapest 1995.)

Szabó Magdolna

● Véleményem szerint

Utazás és ellenérték

Szegfi László olvasónk levelében közlekedő polgártársai figyelmét kéri: „Nagyon sokan felháborodva emelik fel a tollat vagy a telefonkagylót azért, mert eléggé el utam ítéltető módon van bátorságuk a közlekedési vállalatoknak meggyőződni arról, hogy Önök-nél van-e utazásra feljogosító bérlet vagy menetjegy.

Ha véletlenül betévedek egy boltba és vásárolok magamnak fél kilogramm kenyeret, nem egészen értem, hogy miért kell a pénztárnál sorba állnom és a kosárba helyezett kenyeret kifizetnem. Aki a gabonát elveti és learatja, az kap fizetést. Aki elszállítja a malomba, az is kap fizetést. Aki megőrli, az is. A pék is, az eladó is... Talán ez az oka, hogy engem nem engednek ki szó nélkül az üzletből. Valami ilyesmi játszódik le akkor is, amikor igénybe veszem a közlekedési vállalatok szolgáltatásait. Az autóbuszok sajnos csak akkor tudnak haladni, ha üzemanyagot töltenek beléjük. A járművet valakinek vezetnie kell és ezt sem vállalják unatkozó milliommók hobbyból. Akik jelenleg ezt a munkát végzik, azoknak családjuk van, boltba járnak vásárolni, ha van miből. A fizetésüket a vállalatnak a bevételből kell biztosítani.

Sajnos az utóbbi időben, a gazdasági körülmények miatt egyre több utas gondolta úgy, hogy a helyváltoztatásért csak a taxibán kell fizetnie. A szaporodó utaslétszám és a bevételek elmaradása kényszerítette a Volán és az SZKT munkatársait arra, hogy a személyszállítás ellenértékét jobban figyelemmel kísérjék. Ahhoz, hogy jobb körülmények között utazhassunk, nagyobb, tágasabb új járművekre volna szükség. Ezeket sem ad-

ják ingyen. Nem a becsületes utasok bosszantására találták ki ezt a módszert... Kritizálni lényegesen könnyebb, mint egy problémát megoldani. A jelenlegi megoldásnál jobbat még eddig senki nem javasolt, csak a legváltozatosabb módon próbálják a saját véleményüket indokolni.

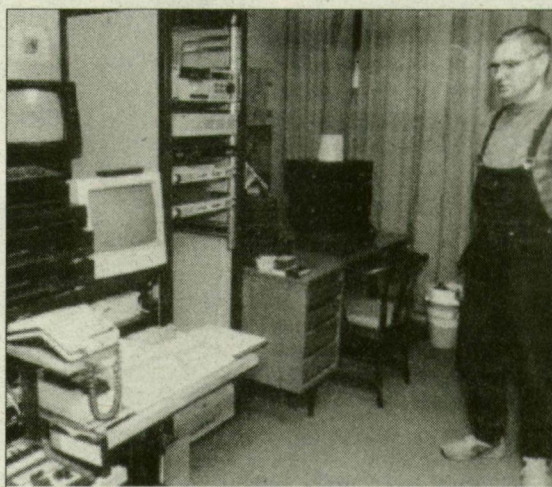
A helyszínen pedig a gépkocsivezetőknek tesznek megjegyzéseket. Elismerem, ők se mind angyalok. De nem tudom, hogy Önök hogy viselnék, ha vezetés közben egész nap hallgatniuk kellene a megjegyzéseket, azért mert a munkájukat végzik. Ezért kérem Önöket, hogy mielőtt tollat ragadnak vagy a telefont felemelik és megaláztatásnak veszik, mert az utazás ellenértékét valaki számon kéri, gondolják át ezt a pár sort.”

A lapunkban Belgiumról megjelent cikk kapcsán tett megjegyzéseket Haumann Jánosné, aki négytagú családjával tavaly járt három-hétes Benelux-túrán. Azt írja többek között, hogy „... mindenütt tisztaságot, a jó gazda kezével végzett, gondos munka eredményeként ápolott, gondozott három országot tekinthettünk meg. Igaz, Amsterdamban az utcákon mi is láttunk vízeléket, de legalább a férfiak kulturált módon, és nem a sötétebb sarkon, vagy a játszótér bokrai mellett végzik el a dolgukat, mint erre felé. Nagyon szeretünk utazni, és a tőlünk nyugatra fekvő országokban mindig csak a hazainál nagyobb tisztaságot, rendet (még az autótak mentén is) láthatunk. Ezekből mindig arra a következtetésre jutunk, hogy meglátszik: min-dennek van gazdája.”

Furcsa hírek szállonganak a városban, sőt a városon kívül is. Kollégánkat például egy győri tévés találkozón faggatták megdöbbenően arról, hogy miért akarják felszámolni a Szegedi Városi Televíziót...

Önkormányzati televízió Tarjánban?

Több olvasói hívás azt tudakolta tőlünk, hogy milyen alapon támogatja milliókkal a város önkormányzata a Tarjáni Kábeltelevíziót, mikor az egy teljesen önálló, úgymond maszek vállalkozás. S természetesen nem maradt ki e két kérdéssel összefüggő találgatás sem: netán a VTV helyett szimpatikusabb a városi vezetésnek a TKTV, hiszen rengeteget szerepelnek itt a vezető kormánypart képviselői. Hogy a találgatásoknak véget vessünk, a pletykák nyomába eredtünk.

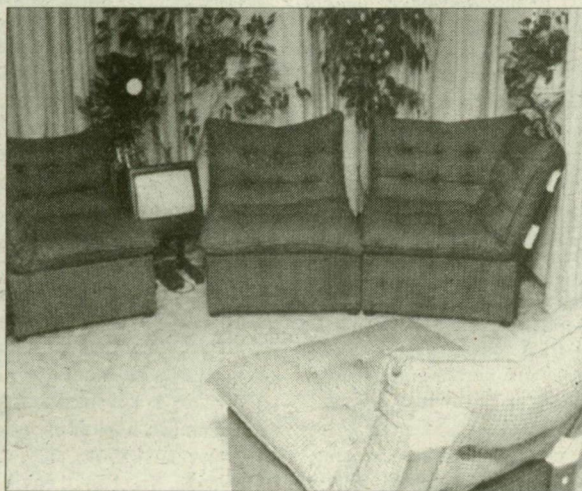
Tévéstudió, kábeltevé-fejállomás és telerádió egy helyen. (Fotó: Nagy László)

Pentelei sori tízemeletes alagsorában meghúzódó irodájában. Körbevezet bennünket a szomszédos helyiségekben rejtő stúdiókban; az S-VHS technikát használó televízióstúdióban, a technikai helyiségben, s megmutatja büszkeségét, a nemrég megépített hangstúdiót is. A digitális berendezésekkel felszerelt helyiség valóban a legkorszerűbbek közé tartozik, a legújabb mindent tudó keverőpult mellett egy 16 sávú digitális hangrögzítő is munkára készen áll.

A kábelrendszer 1987 óta működik, tévéstudiónk pedig 1989 decemberében indult be – mesél a kezdetekről Megyesi László. – Önerőből, egy fillér állami támogatás nélkül építettünk mindent, a TKTV tulajdonképpen a lakásszövetkezet egyik „melléküzemága”.

● **Nyereséges a kábeltevé?**

– Nem lehet nyereséges egy kábeltelevízió, de rentábilis. A tavaly megváltozott műszaki szabványok miatt egyébként ki kell cserélni a fejállomásunkat, mely 6,5 milliósi többletérhet ránk, ehhez kértünk támogatást az önkormányzattól.

Kik szerepelnek itt többet?

● **Az évek óta működő kábelrendszer nem tudta kitermelni egy új fejállomás árát, hogy ne kelljen támogatást kérni?**

– A mi rendszerünk közel 10 ezer lakásba van bekötve, s annyira minimális árat kérünk a szolgáltatásért, hogy nincs rajta hasznunk. A támogatást egyébként a lakóterületi álltéltek meg a képviselők, melyet minden városatya a saját körzetére fordíthat, így kaptunk 2,2 millió forintot, mindössze, hiszen azt mondták, hogy nyereségorientáltak vagyunk. Miközben a lakásszövetkezet költségvetésének csak igen kis százaléka kifejezhető része a kábeltelevízió. Magyarországra mindig is jellemző volt a bürokratizmus..., de azt hozzá kell tennem, hogy igazából a város vezetőitől sok támogatást kaptunk, azonban a közgyűlés és a bizottságok világa már egészen más lapra tartozik...

● **Ha a lakásszövetkezet a tulajdonos, akkor ezek szerint az sem igaz, hogy egyfajta családi vállalkozásként működik a TKTV?**

– Szívesen használnák pejoratív értelemben a családi vállalkozás kifejezést, s persze ez biztosan a műsoraink stáblistája miatt kapott szárnyra. Az adásokat főállású dolgozó nélkül készítjük; Gallai Ferenc, Túrini Megyesi Anikó – a lányom –, ifj. Megyesi László – a fiám –, Pál Ildikó, valamint jómagam. Évekig társadalmi munkában vállalta mindenki a feladatot, s ma is csak a szó szoros értelmében fillérekért dolgozunk.

– Igaz-e, hogy a támogatás óta jóval többet szerepelnek a szocialista képviselők a TKTV-ben?

– Íme itt vannak a forgatókönyvek – mutatja az asztalán fekvő vaskos paksamétát felháborodva Megyesi László –, meg lehet nézni,

hogy kik voltak nálunk az utóbbi időben. De már megszoktam a vádakokat, amikor Koha Róbert volt nálunk, akkor MDF-esek voltunk, Horpácsy András „Rálátások” című műsora idején kereszténydemokrata-pártiak, jelenleg pedig szocialisták. Én magam soha nem voltam egyik pártnak sem a tagja, most nem tehetek arról, hogy a területünkön megválasztott négy képviselőből három az MSZP színeiben indult. Szalay polgármester urat is már évek óta ismerjük, hiszen például a lányom is a tanárképzőn végzett.

● **Már elnézést a profán kérdéstől, de Ön a kábeltelevízió vezetője, a stúdió mindenese, operatőre, szerkesztője, vágója, a hangstúdió vezetője és a lakásszövetkezet elnöke; hogy győzi a rengeteg munkát?**

– A felsorolás utolsó eleme a legfontosabb a számomra, tehát elsősorban a lakásszövetkezet elnöke vagyok. Minden nap egyébként reggel hatkor kelek, fél hétkor itt vagyok az irodában és éjjel fél kettőkor fekszek; így az alvási nincs panaszom.

A városi önkormányzat intézményeként működő városi televízióban nem kívántak nyilatkozni, mindenesetre annyit megtudtunk, hogy ők nem hallottak konkrétan a felszámolásról, bár túl jó hírekről nem tudnak beszámolni. A VTV fejlesztési kéreseit sorra lesöprik az asztalról, ebből a három millióból például egy profi kamerát vásárolhattak volna.

Más forrásokból azonban értesültünk arról is, hogy az önkormányzat takarékoságra szólította fel a VTV-t, s már közgyűlési pontként is szerepeltek a költségcsökkentő javaslatok.

A VTV dolgozóinak egyébként nem túl jó a közérzete, hiszen már több-

ször estek át névösszeíró tornán, s egy ízben a városházi illetékesek el is szólták magukat: azért kellene a listák, mert számolgatják, hogy kinek mennyi végkielégítés járna.

A híresztelések arról is szóltak, hogy a TKTV egyik fő mentora Báthly Gábor alpolgármester, így őt is megkerestük kérdéseinkkel:

– Az önkormányzatnak nincs szándékában megszüntetni a VTV-t – cáfolja a híresztelést kapásból az alpolgármester –, ám mint minden intézménynél, itt is át kell vizsgálni a gazdálkodást és a szükséges racionalizálást meg kell ejteni. Sokal-lom egyébként az évi 16 millió forintos támogatást, melyért mindössze heti 2,9 óra műsort kell készítenie a VTV-nek.

● **Miért támogatja az önkormányzat a TKTV-t?**

– A városi költségvetésből egy fillért sem adunk a lakásszövetkezet Tarjáni Kábeltelevíziójának, mindössze az ott megválasztott képviselők juttattak a lakóterületi alapról a fejállomás rekonstrukciójához szükséges támogatást.

● **Az önkormányzat a Kábeltelevízió Rt. legnagyobb részvényese, bölcs dolog a konkurenciát finanszírozni?**

– Szó sem lehet konkurenciáról, hiszen az 5 ezres (!) tarjáni rendszer nem említhető egy lapon a városival. A TKTV egyébként sem nyereségorientált cég, alapon biztosítja mindenkinek a jelszolgáltatást.

● **Véleménye szerint egy ekkora méretű városi önkormányzatnak hány televízióstúdiót kell eltartania?**

– Szerintem egyet se, a legcélszerűbb lenne független műsorkészítőtől rendelni, akikből már most is van vagy négy Szegeden.

Természetesen kíváncsiak voltunk arra, hogy mennyire lehet jövedelmező egy kábeltelevíziós hálózat üzemeltetése. A Kábeltelevízió Rt. vezetője, Csábi László a gazdaságossággal kapcsolatban ugyan nem árulhatott el konkrét számokat, ám nem csinált titkot abból, hogy jövedelmező vállalkozás a kábeltevé:

– Nem véletlenül áramlott az első között amerikai tőke erre a területre – érzékelteti a piaci lehetőséget. – Mi eddig egy fillér támogatást sem kaptunk az önkormányzattól, sőt, az önkormányzat – legnagyobb tulajdonosunk – részvényei után osztalékot vehetett fel. Az elmúlt években egyébként óriási fejlesztéseket hajtottunk végre 100 milliósi nagyságrendben, s mindezt saját erőből finanszíroztuk.

Takács Viktor